

Betænkning afgivet af Social- og Ældreudvalget den 2. juni 2022

Betænkning

over

Forslag til folketingsbeslutning om at give ældre borgere en reel ret til omsorg efter serviceloven

[af Karina Adsbøl (UFG), Lise Bech (UFG), Liselott Blixt (UFG), Bent Bøgsted (UFG) og Hans Kristian Skibby (UFG)]

1. Indstillinger

Et *flertal* i udvalget (S, V, SF, RV, EL, LA og ALT) indstiller beslutningsforslaget til *forkastelse* ved 2. (sidste behandling).

Et *mindretal* i udvalget (DF, Karina Adsbøl (UFG), Liselott Blixt (UFG) og Marie Krarup (UFG)) indstiller beslutningsforslaget til *vedtagelse uændret*.

Et *andet mindretal* i udvalget (KF og NB) vil stemme hverken for eller imod beslutningsforslaget.

Frie Grønne, Kristendemokraterne, Moderaterne, Inuit Ataqatigiit, Siumut, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ved betænkningssafgivelsen ikke medlemmer i udvalget og dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske bemærkninger i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

2. Politiske bemærkninger

Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre og Enhedslisten

Socialdemokratiets, Socialistisk Folkepartis, Radikale Venstres og Enhedslistens medlemmer af udvalget har stor sympati for intentionerne i forslaget om at prioritere mere omsorg i ældreplejen.

Partierne mener, at sikring af omsorgen og plejen for den enkelte ældre skal være hele omdrejningspunktet for den måde, fremtidens ældrepleje skal tilrettelægges på. Det kræver et opgør med den nuværende overstyring og rygdækningsdokumentation for i stedet at skabe mere tid til pleje og omsorg for de ældre.

Det er derfor partiernes holdning, at det ikke er tilstrækkeligt med enkeltstående justeringer af den nuværende lovgivning. Der er brug for en ny ældrelov med fokus på klare værdier, værdighed, valgfrihed og selvbestemmelse, herunder med få regler og dokumentationskrav.

Det er partiernes intention, at med en ny ældrelov skal bureaukrati og kontrol erstattes af øget tillid til medarbejderne og mere plads til fagligheden. Målet er en ældrepleje, hvor alle ældre får den pleje og omsorg, de har behov for.

Partierne noterer sig, at regeringen har igangsat en inddragende proces, hvor der bl.a. er nedsat et rådgivende panel og tre ekspertgrupper med inddragelse af interessenter, eksperter, medarbejdere, borgere og forskere. Derudover afholdes der regionale stormøder, hvor borgere, pårørende, medarbejdere og øvrige interesserede kan bidrage med deres erfaringer og forslag til, hvordan man kan skabe en værdig ældrepleje. Partierne afventer derfor regeringens forhandlingsoplæg til en værdig ældrepleje i efteråret 2022.

Partierne kan på den baggrund ikke støtte beslutningsforslaget.

Venstre

Venstres medlemmer af udvalget mener, at omsorg ikke kan sættes på formel, standardiseres, kvantificeres og ej heller sættes ind i en stram lovgivningsramme, fordi omsorg er individuel, personbåren og i høj grad afhængig af tid, sted og omstændigheder.

De alt for mange omsorgssvigt i ældreplejen, som vi har været vidne til de seneste år, taler deres tydelige sprog. Der er plads til forbedringer, så vi får omsorgen, værdigheden og empatien tilbage i vores ældrepleje.

Ældre, som i et langt liv har knoklet for sig selv, deres familier og for samfundet, skal ikke ligge med våde bleer, opleve at være usoinerede, bo i en »svinesti« eller mangle mad og drikke. Det kan vi som velfærdssamfund ikke være bekendt.

Venstre mener, at omsorg også er en ledelsesopgave. Den enkelte leder skal give plads til, at ansatte har det nødvendige overskud til at drage omsorg for ældre og patienter og prioritere, at ansatte på alle niveauer forstår, at nærvær er det

første skridt mod et omsorgsvæsen, der reelt drager omsorg for sine brugere.

Venstre har et langt skarpere fokus på ledelse på de kommunale plejehjem. Venstre ønsker, at der på alle kommunale plejehjem er lokale bestyrelser, hvor både ledelse, ansatte, pårørende og ildsjæle har en plads omkring bestyrelsesbordet.

Venstre ønsker bestyrelser, hvor også pårørende har indflydelse på, hvem der ansættes som leder. Det kunne f.eks. være efter samme model, som vi har skolebestyrelser. Lokale bestyrelser på plejehjem vil åbne for, at man i god dialog med både ansatte og ledelse kan prioritere opgaver og indsatser, så der netop gives plads til omsorg, nærvær og de gode relationer. Tidsmangel er ikke en undskyldning for ikke at drage omsorg over for vores ældre, men det er klart, at den måde, man bruger tiden på, har betydning for, hvordan ens hverdag hænger sammen, og her kommer ledelsen i spil.

Venstre kan på den baggrund ikke støtte beslutningsforslaget om, at omsorg skrives ind i en stram lovgivningsramme.

Det Konservative Folkeparti

Det Konservative Folkepartis medlemmer af udvalget har stor sympati for beslutningsforslaget og intentionerne bag. Omsorg er et helt grundlæggende fundament for en værdig ældrepleje. Af respekt for de forhandlinger om en ny ældrelov, som er varslet i det nye folketingsår, stemmer Det Konservative Folkeparti gult til beslutningsforslaget, men drøfter meget gerne forslaget i forbindelse med efterårets forhandlinger.

Karina Adsbøl (UFG), Liselott Blixt (UFG) og Marie Krarup (UFG)

Karina Adsbøl (UFG), Liselott Blixt (UFG) og Marie Krarup (UFG) er af den opfattelse, at retten til omsorg skal fremgå af lovgivningen som en egentlig rettighed for ældre borgere. Omsorgssvigt kan være lige så farligt som forkert medicinhåndtering, utilstrækkelig pleje, dårlig hygiejne m.v., og det kan være direkte skadeligt for borgeren både psykisk og fysisk. Formålet med at indskrive retten til omsorg direkte i lovgivningen er at forebygge omsorgssvigt. Det skal stå klart for personalet, at de ældre borgere har et uomtvisteligt krav på, at der bliver draget den nødvendige og tilstrækkelige omsorg for dem, afhængig af den enkeltes behov for hjælp og støtte. Der har desværre været alt for mange eksempler på, at ældre borgere lades i stikken og udsættes for omsorgssvigt. Indførelsen af en reel lovfæstet ret til omsorg vil øge Ældretilsynets pligt til at reagere og handle, hvis der er mistanke om, at borgeren ikke får den nødvendige og ordentlige omsorg, som borgeren har krav på. Derudover vil de pårørende kunne reagere med en direkte henvisning til bestemmelsen i lovgivningen, hvis de oplever, at deres ældre pårørende ikke får den nødvendige omsorg, som de har krav på.

Dansk Folkeparti

Dansk Folkepartis medlem af udvalget deler forslagsstillerens intentioner om at få lovfæstet retten til omsorg i servicelovens § 83, så retten til omsorg bliver en reel rettighed for ældre borgere, der modtager hjælp efter servicelovens § 83. Dansk Folkeparti er enige med forslagsstillerne i, at omsorgssvigt kan være lige så farligt som forkert medicinhåndtering eller utilstrækkelig pleje, hygiejne m.v. og kan være skadeligt for borgeren både psykisk og fysisk.

Dansk Folkepartis medlem af udvalget noterer sig endvidere, at omsorg for ældre går ud over den rent praktiske hjælp. Retten til praktisk hjælp sikrer, at formalia er i orden, f.eks. at man kan have en god plejebolig, at man kan få sin mad, at man kan få sin medicin, og at der er en læge, der kan komme og tilse en. Den daglige omsorg er derimod et mere diffust begreb, der kan være vanskelig at definere i praksis. Ikke desto mindre trænger mange ældre til omsorg, og Dansk Folkeparti finder det af den grund nødvendigt at lovfæste retten.

Dansk Folkeparti noterer sig, at ministeren under førstebehandlingen af beslutningsforslaget tilkendegav, at hun har sympati for forslaget, og at hun er enig i udfordringerne. Dansk Folkeparti noterer sig endvidere, at regeringen har nedsat et rådgivende panel og tre ekspertgrupper med inddragelse af interessenter, eksperter, medarbejdere, borgere og forskere for at skabe en værdig ældrepleje. Dansk Folkeparti opfordrer i lyset heraf ministeren til at indskrive retten til omsorg i serviceloven. Dansk Folkeparti opfordrer derudover ministeren til, at det i forbindelse med ekspertgruppernes arbejde og inddragelsen af interessenter sikres, at betydningen af retten til omsorg konkretiseres med praktiske tiltag med henblik på implementering.

Alternativet

Alternativets medlem af udvalget forstår til fulde intentionen med beslutningsforslaget, men tror, at løsningen skal findes i et samarbejde med kommunerne.

3. Udvalgsarbejdet

Beslutningsforslaget blev fremsat den 25. februar 2022 og var til 1. behandling den 10. maj 2022. Beslutningsforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Social- og Ældreudvalget.

Oversigt over beslutningsforslagets sagsforløb og dokumenter

Beslutningsforslaget og dokumenterne i forbindelse med udvalgsbehandlingen kan læses under beslutningsforslaget på Folketingets hjemmeside www.ft.dk.

Møder

Udvalget har behandlet beslutningsforslaget i 3 møder.

Bilag

Under udvalgsarbejdet er der omdelt 4 bilag på beslutningsforslaget.

Birgitte Vind (S) Bjørn Brandenburg (S) Camilla Fabricius (S) Orla Hav (S) Daniel Toft Jakobsen (S) Malte Larsen (S) Jan Johansen (S) Maria Gudme (S) Trine Torp (SF) Charlotte Broman Mølbæk (SF) Kirsten Normann Andersen (SF) fmd. Christina Thorholm (RV) Susan Kronborg (RV) Pernille Skipper (EL) Jakob Sølvhøj (EL) Torsten Gejl (ALT) Pia Kjærsgaard (DF) Anni Matthiesen (V) Stén Knuth (V) Marlene Ambo-Rasmussen (V) Hans Andersen (V) Jane Heitmann (V) Karina Adsbøl (UFG) nfmd. Liselott Blixt (UFG) Marie Krarup (UFG) Brigitte Klitskov Jerkel (KF) Mette Abildgaard (KF) Mette Thiesen (NB) Ole Birk Olesen (LA)

Frie Grønne, Kristendemokraterne, Moderaterne, Inuit Ataqatigiit, Siumut, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Socialdemokratiet (S)	49	Frie Grønne, Danmarks Nye Venstrefløjsparti (FG)	3
Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	39	Alternativet (ALT)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	15	Kristendemokraterne (KD)	1
Radikale Venstre (RV)	14	Moderaterne (M)	1
Enhedslisten (EL)	13	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	13	Siumut (SIU)	1
Dansk Folkeparti (DF)	10	Sambandsflokkurin (SP)	1
Nye Borgerlige (NB)	4	Javnaðarflokkurin (JF)	1
Liberal Alliance (LA)	3	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	9